

Република Србија
ВРХОВНИ СУД
Рев 13242/2023
07.06.2023. године
Београд

У ИМЕ НАРОДА

Врховни суд, у већу састављеном од судија: Јелице Бојанић Керкез, председника већа, Весне Станковић, Радославе Мађаров, Бранислава Босиљковића и Бранке Дражић, чланова већа, у парници тужиоца АА из ..., кога заступа Михајло Богданов, адвокат из ..., против тужене „Addiko Banka“ ад Београд из Београда, коју заступа Урош Алексић, адвокат из ..., ради утврђења ништавости и стицања без основа, одлучујући о ревизији тужене изјављеној против пресуде Вишег суда у Сомбору Гж 1523/22 од 30.01.2023. године, у седници већа одржаној дана 07.06.2023. године, донео је

ПРЕСУДУ

ДОЗВОЉАВА СЕ одлучивање о посебној ревизији тужене изјављеној против пресуде Вишег суда у Сомбору Гж 1523/22 од 30.01.2023. године.

ПРЕИНАЧУЈЕ СЕ пресуда Вишег суда у Сомбору у првом и другом ставу изреке тако што се одбија као неоснована жалба тужиоца и потврђује пресуда Основног суда у Сомбору П 2324/21 од 20.05.2022. године, и ОДБИЈА СЕ захтев тужиоца за накнаду трошкова другостепеног поступка.

ОБАВЕЗУЈЕ СЕ тужилац да туженој на име трошкова ревизијског поступка исплати износ од 12.000,00 динара, у року од 8 дана од пријема пресуде.

Образложење

Пресудом Основног суда у Сомбору П 2324/21 од 20.05.2022. године, првим ставом изреке, одбијен је као неоснован тужбени захтев којим је тражено утврђење ништавости одредбе члана 4. уговора о ненаменском кредиту без депозита број ...-...-.../... закљученог дана 15.09.2004. године између тужиоца и правног претходника тужене, којим је корисник кредита обавезан да на дан пуштања кредита у коришћење банци плати једнократну накаду за обраду кредитног захтева у висини од 2% од износа одобреног кредита. Другим ставом изреке одбијен је као неоснован тужбени захтев којим је тражено обавезивање тужене да на име стицања без основа тужиоцу исплати износ од 29.514,20 динара са законском затезном каматом од 16.09.2004. године до

исплате. Трећим ставом изреке обавезан је тужилац да туженој на име трошкова парничног поступка исплати износ од 31.540,00 динара.

Пресудом Вишег суда у Сомбору Гж 1523/22 од 30.01.2023. године, првим ставом изреке, усвојена је жалба тужиоца и преиначена пресуда Основног суда у Сомбору П 2324/21 од 20.05.2022. године, тако што је утврђена ништавост одредбе члана 4. уговора о ненаменском кредиту без депозита број ...-...-.../... закљученог дана 15.09.2004. године између тужиоца и правног претходника тужене, па је обавезана тужена да на име стицања без основа тужиоцу исплати износ од 29.514,20 динара са законском затезном каматом од 16.09.2004. године до исплате и да му накнади трошкове парничног поступка у износу од 25.660,00 динара. Другим ставом изреке обавезана је тужена да тужиоцу на име трошкова жалбеног поступка исплате износ од 24.160,00 динара. Трећим ставом изреке одбијен је захтев тужене за накнаду трошкова жалбеног поступка.

Против правоснажне пресуде донете у другом степену тужена је због погрешне примене материјалног права изјавила ревизију сходно члану 404. ЗПП, са предлогом да се о истој одлучи као о изузетно дозвољеној.

Одлучујући о дозвољености ревизије у смислу члана 404. ЗПП („Службени гласник РС“ број 72/11...18/20), Врховни суд је оценио да су испуњени услови за одлучивање о посебној ревизији ради уједначавања судске праксе, због чега је одлучено као у првом ставу изреке.

Испитујући правилност побијане пресуде на основу члана 408. ЗПП, Врховни суд је оценио да је ревизија тужене основана.

У поступку није учињена битна повреда одредаба парничног поступка из члана 374. став 2. тачка 2. ЗПП на коју ревизијски суд пази по службеној дужности.

Према утврђеном чињеничном стању, тужилац и правни претходник тужене су дана 15.09.2004. године закључили уговор о ненаменском кредиту без депозита број ...-...-.../..., чијим је чланом 4. корисник кредита преузео обавезу да на име трошкова обраде кредитног захтева на дан пуштања кредита у коришћење банци плати једнократну накнаду у висини од 2% од износа одобреног кредита. Кредит је тужиоцу одобрен у висини од 20.000 евра у динарској противвредности по средњем курсу НБС на дан пуштања кредита у течај, а уговорену накнаду за обраду кредитног захтева тужена је са тим датумом тужиоцу наплатила у износу од 29.514,20 динара.

Код овако утврђеног чињеничног стања, полазећи од одредбе члана 1065. ЗОО који регулише уговор о кредиту и од начела слободе уговарања, савесности и поштења и једнаке вредности узајамних давања предвиђених члановима 10, 12. и 15. ЗОО, првостепени суд је оценио да спорна уговорна одредба није ништава имајући у виду да је наведена накнада део ефективне каматне стопе, што међу странкама није било спорно.

Разматрајући жалбу тужиоца другостепени суд је оценио да је првостепена пресуда заснована на погрешној примени материјалног права, па је исту преиначио и тужбени захтев усвојио са образложењем да противно члану 228. у вези са чланом 231. ЗПП тужена до закључења главне расправе није доказала да је у предуговорној фази

тужиоца обавестила о укупној висини његових финансијских обавеза које је поред главнице са уговореном каматом, током периода отплате кредита дужан измирити банци.

Врховни суд налази да је становиште другостепеног суда засновано на погрешној примени материјалног права.

Одредбом члана 103. став 1. Закона о облигационим односима – ЗОО („Службени лист СФРЈ“ број 29/1978 ... „Службени лист СРЈ“ број 31/1993) прописано је да је уговор који је противан принудним прописима, јавном поретку или добрим обичајима ништав, ако циљ повређеног правила не упућује на неку другу санкцију или ако закон у одређеном случају не прописује што друго. Према члану 105. став 1. овог закона, ништавост неке одредбе уговора не повлачи ништавост и самог уговора, ако он може опстати без ништаве одредбе, и ако она није била ни услов уговора ни одлучујућа победа због које је уговор закључен.

Оспорена уговорна одредба није противна члановима 1065-1068 ЗОО којима је уређен уговор о кредиту. Тим законским одредбама није посебно регулисано право банке на наплату накнада и трошкова банкарских услуга, а одредбом члана 1066. став 2. тог закона прописано је да уговор о кредиту, поред износа кредита, садржи и услове његовог давања, коришћења и враћања. Стога, спорна уговорна одредба није у супротности са одредбама Закона о облигационим односима којима право банке на наплату трошкова накнада у вези са уговором о кредиту није посебно регулисано, али није ни искључено, односно забрањено, тако да уговорне стране могу у складу са начелом аутономије воље из члана 10. тог закона уредити свој уговорни однос у границама принудних прописа, јавног поретка и добрих обичаја.

У време када је предметни уговор закључен примењивао се Закон о банкама и другим финансијским организацијама („Службени лист СРЈ“ број 32/93 ... „Службени гласник РС“ број 72/03) којим је, поред осталог, било прописано да се банка може бавити депозитима, кредитним и другим банкарским пословима у земљи и то давањем и узимањем кредита (члан 21. став 1. тачка 2.) и да Народна банка Југославије прописује основне елементе поступка, који минимални садржај документације за обављање послова из члана 21. и 22. тог закона (члан 23а.). Народна банка Југославије 10.07.2002. године донела је Одлуку о основним елементима поступка одобравања и наплате потраживања банака и других финансијских организација („Службени лист СРЈ“ број 39/02), којом је између осталог било прописано: да је банка дужна да својим актима уреди поступке одобравања и наплате потраживања, а нарочито поступке који се односе на пријем и обраду кредитног захтева (тачка 2. подтачка 1.); да се актима пословне политике банке морају утврдити дугорочни и краткорочни пословни циљеви банке, као и услови и начин њиховог остваривања, а нарочито: висина кумулативних трошкова корисника кредита или друге услуге банке – као збир новчаних обавеза корисника кредита или друге услуге банке, осим по основу враћања главнице, исказан на годишњем нивоу, а нарочито обавеза по основу камате, накнаде и провизије (тачка 5. подтачка 3.); да је банка дужна да својим актима утврди обавезу да се податак о висини кумулативних трошкова корисника кредита или друге услуге банке из тачке 5. подтачка 3. исте одлуке на одговарајући начин учини лако доступним свим потенцијалним корисницима кредита или друге услуге банке, као и да се угради у све уговоре о кредиту и друге уговоре који се закључују ради спровођења одобравања и одобравања или измена услова потраживања банке (тачка 10. подтачка 1.).

Из наведених прописа следи да је уговарање обавезе корисника кредита на плаћање трошкова кредита, како је то уговорено одредбом члана 4. уговора о кредиту, закљученог између странака, било допуштено. У време закључења предметног уговора није постојала прописана законска, односно подзаконска обавеза банке да у предуговорној фази уручи понуду на посебном обрасцу или у писаној форми. Одлука Народне банке Југославије од 10.07.2002. године, такву обавезу банке није изричито прописивала. Она је обавезивала банку да својим актима утврди обавезу да се податак о висини кумулативних трошкова корисника кредита на одговарајући начин учини лако доступним свим потенцијалним корисницима и да се угради у све уговоре о кредиту који се закључује ради спровођења Одлуке о одобравању кредита. У конкретном уговору то је и учињено управо кроз оспорну одредбу уговора.

Имајући у виду да је тужилац био упознат са спорном одредбом из члана 4. уговора и са истом се сагласио моментом закључења уговора о кредиту и да у то време није постојала прописана законска, односно подзаконска обавеза банке да у предуговорној фази уручи понуду на посебном обрасцу или у писаној форми (таква обавеза је уведена Одлуком о јединственом начину обрачуна и исказивања ефективне каматне стопе на кредите и депозите, коју је донела Народна банка Србије, са применом од 15.03.2005. године, као првом одлуком која је прописивала основне податке о кредиту и обавезу информисања у предуговорној фази), то спорна одредба уговора о кредиту од 15.09.2004. године није ништава и захтев за реституцију није основан.

Како је жалба тужиоца одбијена као неоснована то сходно члану 153. став 1. ЗПП исти нема право на накнаду трошкова другостепеног поступка.

Из изнетих разлога, Врховни суд је на основу члана 416. став 1. ЗПП одлучио као у ставу другом изреке.

Одлука о трошковима ревизијског поступка донета је сходно члану 165. став 1. у вези са члановима 153. став 1, 154. став 1. и 163. став 2. ЗПП, а њихова висина одмерена је према Адвокатској тарифи важећој на дан пресуђења тако што је туженој признат трошак састава ревизије од стране адвоката у износу од 12.000,00 динара. Тражени трошак судских такса истој није признат с обзиром да захтев за њихову исплату није био опредељен сходно члану 163. став 2. ЗПП.

Председник већа-судија
Јелица Бојанић Керкез, с.р.

За тачност отправка
Управитељ писарнице
Марина Антонић